

PORTRÉK A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TAGJAIRÓL III.

Szerkesztette
HAMZA GÁBOR

AKADÉMIAI KIADÓ

A kiadvány a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával készült.

Társszerkesztő
Deák Péter

Írta

Ádány Tamás, Badó Attila, Békés Ádám, Benke József, Czeti István,
Földi András, Hamza Gábor, Király Miklós, Koi Gyula, Kukorelli István,
Landi Balázs, Pókecz Kovács Attila, Sándor István, Schweitzer Gábor, Szabó Béla,
Szabados Tamás, Szoboszlai-Kiss Katalin, Tóth J. Zoltán, Váczi Péter

ISBN 978 963 664 066 8

Kiadja az Akadémiai Kiadó
1117 Budapest, Budafoki út 187–189. A. ép. III. em.
www.akademiai.hu

Első magyar nyelvű kiadás: 2024

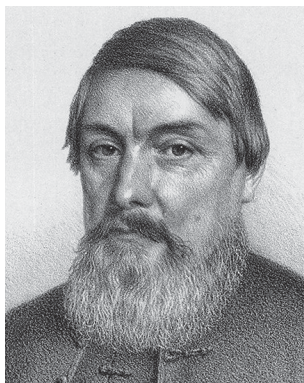
© Hamza Gábor, 2024
© Akadémiai Kiadó, 2024

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó Zrt. igazgatója
Felelős szerkesztő: Kovács Natália
Olvasószerkesztő: Rácz Attila
Nyomdai előkészítés: Mocsonoky Gábor
Fedélterv: Markó Natália
Termékmenedzser: Egri Róbert
Nyomdai munkálatok: Sowa Sp. z o.o.
Megjelent 24,67 (A/5) ív terjedelemben

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás,
a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát,
az egyes fejezeteket illetően is.

Printed in Poland

Zádor György (1799–1866), a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja

Zádor György (vezetéckneve eredetileg, születésekor egészen 1848-ig Stettner volt) legfelsőbb ítélőszéki bíró, jogtudós, irodalmár, a Kisfaludy Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja 1799. július 3-án Dukán (Vas vármegye) született. 1866. augusztus 17-én hunyt el Pesten.

A Magyar Tudós Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia jogelődje, mely működését 1830. november 17-én kezdte meg, Zádor Györgyöt 1831. február 17-én tartott ülésén választotta levelező tagjának. A következő évben, 1832. szeptember 1-jén került sor rendes taggá választására. Zádor György a Magyar Tudós Társaság, majd a Magyar Tudományos Akadémia – mely 1830. november 17. és 1870. május 28. között hat tudományos osztályra tagolódott – V. Törvénytudományi osztályában fejtette ki évtizedeken át működését. Itt utalunk arra, hogy a Magyar Tudós Társaság egyes osztályai (hat osztály) egészen 1836-ig számozás nélkül kerültek feltüntetésre. 1858. december 20-át követően, tehát még Zádor György életében a Törvénytudományi Osztály a III. sorszámot kapta.

Zádor György rendes taggá történt választását követően, csaknem három évvel később, *Mely esetekben van helye a kiskorúságban tett káros szerződések visszahúzásának?* címmel 1835. szeptember 7-én tartotta meg székfoglaló előadását. A székfoglaló előadás két évvel később, 1837-ben jelent meg nyomtatásban a *Magyar Tudós Társaság Évkönyvében*.

Zádor György elemi iskolai tanulmányait Kőszegen folytatta. 1809-ben kezdte meg tanulmányait Pápán, a Pápai Református Kollégiumban, ahol nyolc évet töltött el. Győrben, a Győri Királyi Jogakadémián két éven át,

1817 és 1818 között folytatott tanulmányokat. Jogi ismereteit is Győrben alapozta meg.

Pesten tett ügyvédi vizsgát. 1824-ban uradalmi ügyészként folytatott jogi tevékenységet Pesten. Két éven át, 1825 és 1826-ban a Temes vármegyei Blumenthalban, majd ezt követően az Arad vármegyei Világoson lakott. Nyolc éven át, 1824 és 1832 között Pesten (is) folytatott ügyvédi tevékenységet. 16 éven át, 1832 és 1848 között a Pápai Református Kollégium tanára volt.

Zádor György az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc éveiben lett váltótörvényszéki bíró (*iudex*). Bírói tevékenysége miatt a forradalom és szabadságharc leverését követően az osztrák haditörvényszék megfosztotta állásától. 1851-ben lett a soproni törvényszék bírója, mely számára a rehabilitálással volt egyértelmű.

Négy évvel később Bécsben kinevezték a bécsi legfőbb törvényszék bírójának. Ez a kinevezés kétségtelenül komoly előrelépést és szakmai elismerést jelentett számára. 1861-ben lett a Hétszemélyes Tábla (*Tabula Septemviralis*) bírója, mely pozíciót öt éven át, egészen haláláig töltötte be.

Zádor György jogi tevékenysége körében fontos utalni arra, hogy magyar nyelven tett közzé német nyelven publikált törvényszövegeket, melyben szerepet játszott az, hogy – a latin nyelv magas szintű ismerete mellett – anyanyelvi szinten volt járatos a német nyelvben. Zádor György nevéhez fűződik az osztrák büntető törvénykönyv magyar nyelven való megjelentetése. Mint a pápai jogakadémia tanára írta a *Váltójogtan* című, széles körben, országos szinten is ismert és használt munkáját. A korabeli külföldi, elsősorban osztrák, német, francia és nem utolsósorban olasz, váltójoggal foglalkozó tankönyveket, kézikönyveket forrásként felhasználó *Váltójogtan* című műve a gyakorló jogászok körében a kézikönyv funkcióját töltötte be Magyarországon.

Kiemelendő, hogy Zádor György a jogtudományok mellett foglalkozott irodalommal is. Szerepe jelentős a hazai irodalomtudományban.

Zádor György barátja és munkatársa volt Vörösmarty Mihálynak. Komoly részt vállalt Vörösmarty irodalmi vállalkozásaiban. Kiemelendő, hogy Zádor György 1836-ban a Kisfaludy Társaság alapító tagja volt.

Zádor György Fenyéry Gyula álnév alatt jelentetett meg tanulmányokat kora tekintélyes folyóirataiban. Munkái a *Tudományos Gyűjteményben*, az *Aurorában*, a kassai (Felső-magyarországi) *Minervában* és a *Jelenkorban* kerültek publikálásra.

Ugyancsak Fenyéry Gyula pszeudonév alatt megjelentette nyomtatásban két kötetben Kresznerics Ferenc *Magyar szótárát*. A szótár Budán, 1831 és 1832-ben jelent meg.

Szépirodalmi, esztétikai és tudományos cikkeket egyaránt írt. Mint fentebb már említettük, Zádor György a Kisfaludy Társaság egyik alapító tagja volt. Írói munkássága része a kor irodalmi életének. Baráti köréhez tartozott Fáy András, Kisfaludy Károly és Vörösmarty Mihály. Vörösmarty Mihállyal és Kazinczy Ferencsel folytatott levelezése komoly irodalomtörténeti értéket jelent.

Feltétlenül említést érdemel, hogy Zádor György egyik szerkesztője volt a Toldy Ferenc által kiadott *Handbuch der ungarischen Poesie* című, két kötetben 1828-ban Pesten és Bécsben megjelent antológiának. Az antológia széles körben volt ismert és olvasott a XIX. század első felében.

Zádor György felett az emlékbeszédet Tóth Lőrinc (1814–1903), a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, jogtudós, bíró és író tartotta. Az emlékbeszéd 1869-ben nyomtatásban is megjelent.

Zádor György többirányú, a jogtudomány, a nyelvtudomány és az irodalom, irodalomtudomány területét egyaránt átfogó munkássága ma is komoly értéket jelent.

Hamza Gábor

Zádor György főbb munkái

Mely esetekben van helye a kiskorúságban tett káros szerződések visszahúzásának? Magyar Tudós Társaság Évkönyve, 1837.

Felhasznált irodalom

Tóth Lőrinc: *Zádor György magyar akadémiai rendes tag emlékezete*. Pest, 1869; Heinrich Gusztáv: *Stettner (Z.) György tizennégy levele Fábián Gáborhoz*. Akadémiai Értesítő, 1910; Nádasdy Lajos: *Zádor György emlékezete*. Vasi Szemle, 1975 és Tóth Péter: „A nagyok támasza tudott lenni.” *A kétszáz éve született Stettner (Z.) György pályaképe*. Vasi Szemle, 1999.